

SİLAHLI MÜNAQIŞƏLƏR DÖVRÜNDƏ UŞAQLARIN BEYNƏLXALQ HÜQUQİ MÜDAFİƏSİ

Mehralızadə Fəridə İsa qızı,
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası
Hüquq və İnsan Haqları İnstitutunun
“Beynəlxalq Hüquq” şöbəsinin elmi
işçisi.

e-mail: faridamzade@gmail.com

Açar sözlər: silahlı münaqişələr, uşaq hüquqları, Cenevrə Konvensiyası, beynəlxalq humanitar hüquq, müharibə, qurban, uşaqların müdafiəsi.

Giriş

Müasir dövrdə silahlı münaqişələr zamanı fundamental məsələlərdən biri kimi mülki əhalinin, xüsusən də uşaqların müdafiəsinin təmin edilməsi çıxış edir. Sözügedən münaqişələr zamanı mülki əhalinin bir kateqoriyası kimi uşaqların müdafiəsi beynəlxalq humanitar hüquq normaları vasitəsilə realizə olunur. Beynəlxalq humanitar hüquq normalarına uyğun olaraq, beynəlxalq silahlı münaqişə beynəlxalq hüquq subyektlərinə malik olan iki və daha çox dövlət və ya digər silahlı qüvvələr arasında yaranan və mövcud olan silahlı qarşıdurmanı ifadə edir.

Qeyd etmək lazımdır ki, silahlı münaqişələr hüququ kimi tanınan beynəlxalq humanitar hüquq iki qoldan – Cenevrə hüququ və Haaqa hüququndan ibarətdir. Cenevrə hüququ döyüşdə artıq iştirak etməyən hərbiçilərin və döyüş əməliyyatlarında bilavasitə iştirak etməyən şəxslərin, yəni mülki əhalinin mühafizəsinə yönəldiyi halda, Haaqa hüququ hərbi əməliyyatlar zamanı döyüşən tərəflərin

hüquq və vəzifələrini müəyyən edir və düşmənə qarşı istifadə edilən vasitələri məhdudlaşdırır. [8]

Ümumi olaraq, uşaqlar silahlı münaqişələrdən üç şəkildə əziyyət çəkirlər: [7]

1) Birbaşa hədəfə alınaraq – işaqlara qarşı vəhşiliklər etmək, bir əhalini vahimələndirmək üçün olduqca güclü bir vasitədir. Uşaqların birbaşa hədəfə alınmasının digər bir səbəbi isə, onların asanlıqla ələ alınma biləcəyi, əsgər və ya canlı bomba kimi istifadə olunmasıdır.

2) Ümumi şəkildə, qeyri-mütənasib hərbi əməliyyatlar nəticəsində – əksər hallarda ərazilərin minalanması və ya yaşayış məntəqələrində geniş təsirlili partlayıcı silahların istifadəsi uşaqlar da daxil olmaqla, mülki əhaliyə qarşı vasitə kimi istifadə olunur.

3) Silahlı münaqişələrin dolayı təsirləri nəticəsində – yaşayış sahələrini itirmə, aclıq, zədələnmiş infrastruktur və xəstəxanalar, səhiyyə və sanitariya imkanlarının olmaması kimi fəsadlar uşaqları dolayı yolla münaqişənin qurbanlarına çevirir.

Beynəlxalq subyektlər tərəfindən bu məsələ ilə əlaqədar atılmış bütün addımlara baxmayaraq, silahlı münaqişələr dövründə uşaqların qarşılaşdığı və öz həllini gözləyən çoxsaylı problemlər mövcuddur. Bu məqsədlə BMT Təhlükəsizlik Şurası beynəlxalq humanitar hüquq normalarına uyğun olaraq münaqişə şəraitində uşaqlara qarşı kobud rəftarın aşağıdakı altı növünü ön plana çəkib:

- öldürmək və şikəst etmək;
- uşaqlardan əsgər kimi istifadə etmək;
- seksual zorakılıq etmək;
- oğurlamaq;

- məktəb və xəstəxanalara hücum etmək;
- humanitar imkandan imtina etmək.

Silahlı münaqişələr dövründə uşaq hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı qəbul edilmiş beynəlxalq sənədlər

Beynəlxalq humanitar hüquqda uşaqların hüquqi müdafiəsi məsələsi, əsasən, birinci və ikinci dünya müharibələrindən sonra diqqət mərkəzində olmuşdur. Buna səbəb uşağın ümumi olaraq, humanizm prinsipinə əsasən “insan” anlayışı daxilində düşünülməsi və yetişkinlərdən ayrı hüquqlara sahib olma ehtimalına yetərincə diqqət yetirilməməsidir. Bu prinsip 1899-cu və 1907-ci il Haaqa konvensiyalarında təsbit olunmuşdu. Lakin hər iki dünya müharibəsi zamanı uşaqlar da daxil olmaqla, çoxsaylı mülki əhəlinin məhv olması bu təminatların yetərli olmadığını göstərdi.

Birinci dünya müharibəsinin sonunda milyonlarla uşağın həlak olması, yaralanması və valideynlərini itirməsi Avropada uşaq hüquqlarının qorunması probleminə daha çox diqqət yetirilməsini zəruri etdi. Həmin dövrdə Eglantye Jebbin “uşaqları qurtarın” şüarı və bu yoldakı söyləri lazım olan diqqəti gördü və o, 1919-cu ildə uşaqlara kömək göstərərək, onların müdafiəsini təmin etmək məqsədi ilə “Uşaqlara Yardım Fondu”nun əsasını qoydu. 1920-ci ildə bu fond, “Beynəlxalq Uşaqlara Yardım Fondu”na çevrildi. 1923-cü il sentyabr ayının 26-da Beynəlxalq Uşaqlara yardım fondu Uşaq Hüquqları Bəyannaməsinin (Cenevrə Bəyannaməsi) ilkin layihəsini hazırladı. Bu Bəyannamə dünyadakı bütün uşaqlara minimum davranış qaydalarının müəyyən edilməsini əsas götürmüşdür. Sözügedən Bəyannamə

Millətlər Liqası tərəfindən 26 sentyabr 1924-cü qəbul edildi və o, uşaq hüquqları sahəsində qəbul olunmuş ilk beynəlxalq razılaşma hesab olunur [10].

Uşaq hüquqları sahəsində atılan bütün bu addımlara baxmayaraq, 1939-cu ildən etibarən başlayan ikinci dünya müharibəsi Millətlər Liqasının tənəzzülünə gətirib çıxardı və bununla əlaqədar olaraq da, Cenevrə Bəyannaməsində nəzərdə tutulmuş müddəalar yalnızca kağız üzərində qalmış oldu.

İkinci dünya müharibəsindən sonra uşaqlar yenidən aclıq və xəstəliklərlə üzləşməli oldular. 1946-1947-ci illərin qışında Avropada milyonlarla insan hələ də lazımı sığınacaq, yanacaq, geyim və ərzağa malik deyildi. Bu situasiyadan xüsusilə əziyyət çəkən kateqoriya isə uşaqlar idi. Buna misal olaraq belə bir statistikanı qeyd etmək lazımdır ki, fəlakətlərdən daha çox zərər çəkmiş bir sıra ərazilərdə doğulan bütün uşaqların 50 faizi onların heç 1 yaşı olmamış həyatlarını itirirdilər [6].

11 dekabr 1946-cı ildə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Məclisi tərəfindən müharibənin nəticələrindən əziyyət çəkən uşaqları təcili ərzaq və sağlamlıq vasitələri ilə təmin edən bir qurum olan Beynəlxalq Fövqəladə Uşaqlara Yardım Fondu yaradıldı (UNICEF). Həmin dövrdə UNICEF-in əsas məqsədi Çin, Avropa və Mərkəzi Asiya ölkələrindəki uşaqları ərzaqla və quru südlə təmin etmək, həmçinin uşaq və analara humanitar yardım etmək idi. 1950-ci ildə BMT-də UNICEF-in müharibə ilə bağlı öz missiyasını artıq yerinə yetirməsi əsas gətirilərək, onun fəaliyyətinin dayandırılması istiqamətində fikirlər ortaya atılırdı. Lakin Afrika, Asiya və Latın Amerikasında müharibə səbəbindən olmasa da, acınacaqlı vəziyyətdə yaşayan aclıq və xəstəliklərə məruz qalan uşaqların taleyi ilə bağlı arqumetlər UNICEF-in yar-

dımlarına hələ də ehtiyacın olduğunu göstərdi və bu qurum fəaliyyətinə davam etdi.

Bütün bunlara baxmayaraq, hələ də müharibə dövründə mülki əhalinin müdafiəsinə dair ayrıca beynəlxalq sənəd mövcud deyildi və belə bir sənədin qəbul edilməsi artıq zərurətə çevrilmişdi. Nəhayət, 1949-cu ildə İsveçrənin Cenevrə şəhərində keçirilən konfransda dörd Cenevrə Konvensiyası qəbul edilmişdir. Bu Konvensiyalardan dördüncüsü, “Müharibə zamanı mülki şəxslərin müdafiəsi haqqında” Konvensiya adlanır və Konvensiyanın 24-cü maddəsi uşaqların mənafeyinə aid tədbirləri əhatə edir. Həmin maddəyə əsasən:

– Münaqişənin tərəfləri müharibə nəticəsində yetim qalmış və ya öz ailələrindən ayrı düşmüş 15 yaşınadək uşaqların başbaşa qalmaması və bütün hallarda onların saxlanmasını, öz dini etiqadlarını həyata keçirmələrini və təlim-tərbiyəsini asanlaşdırmaq üçün zəruri tədbirlər görməlidirlər. Onların təlim-tərbiyəsi, imkan daxilində, eyni mədəni ənənələrə malik olan şəxslərə tapşırılmalıdır

– Münaqişənin tərəfləri, əgər varsa, Himayəçi Dövlətin razılığı ilə bu maddənin birinci hissəsində təsbit olunmuş prinsiplərə əməl etmək şərti ilə, bu uşaqların münaqişə müddətində neytral ölkədə qəbul edilməsinə kömək göstərməlidirlər

– Bundan başqa onlar 12 yaşınadək bütün uşaqların şəxsiyyətinin tanınma lövhəciyi gəzdirməsi ilə və ya hər hansı digər üsulla müəyyən edilə bilməsi üçün zəruri tədbirlər görməyə çalışmalıdırlar

XX əsrin 70-ci illərində uşaqlarla bağlı bir neçə problem mövcud idi. Birincisi, uşaqlar daha kövrək şəxslər kateqoriyası kimi xüsusi müdafiə hüququna malik olsalar da, bu prinsip dördüncü Cenevrə Konvensiyasının heç bir maddəsində dəqiq şəkildə

ifadə olunmamışdı. İkincisi, uşaqların hərbi əməliyyatlarda iştirakı da kəskin problemlərdən biri kimi ortaya çıxmışdı [4]. 1977-ci ilin diplomatik konfransında 1949-cu il Cenevrə konvensiyasına iki Əlavə protokol qəbul olundu. Onlardan birincisi beynəlxalq silahlı münaqişə qurbanlarının, ikincisi isə beynəlxalq xarakter daşımayan silahlı münaqişə qurbanlarının müdafiəsinə aid idi. 1 nömrəli Əlavə Protokolda beynəlxalq silahlı münaqişə dövründə uşaqların xüsusi müdafiəsi prinsipi ilk dəfə olaraq dəqiq şəkildə formulə edilmişdi. Orada göstərilirdi ki, uşaqlar xüsusi hörmətə layiqdir və onların istənilən qəsdlərdən müdafiəsinə təminat verilir. Münaqişə tərəfləri onlar üçün yaşlarına və ya istənilən digər səbəbə görə tələb olunan müdafiə və yardımını təmin edirlər [5]. Əlavə protokollarla uşaqların hərbi əməliyyatlarda iştirakı məsələsi də tənzimlənir. Həmin protokollara görə 15 yaşı tamam olmamış şəxslərin hərbi əməliyyatlarda birbaşa iştirak etməməsi üçün bütün mümkün tədbirlər görülməlidir. Silahlı münaqişə ilə bağlı həbs edilmə, tutulma və ya nəzarət altına alınma hallarında uşaqlar böyüklərdən ayrı saxlanılmalıdırlar. Protokollar hüquq pozuntusunun törədildiyi an 18 yaşı tamam olmayan şəxslərə qarşı ölüm hökmünün tətbiqini qadağan edir.

Uşaq hüquqlarının müdafiəsi sahəsində ən mühüm sənədlərdən biri, 1989-cu ildə qəbul olunmuş uşaqların Maqna Kartası olaraq da xarakterizə edilən “Uşaq hüquqları haqqında” Konvensiyadır. Bu Konvensiya dünyanın hansı nöqtəsində yaşamasından asılı olmayaraq, bütün xalqlar üçün eyni mənanı daşımaqdadır və irq, dil, din, cins, etnik və ya ictimai fərqlilik və digər əsaslarla fərq qoymadan bütün uşaq üçün bərabər hüquqlar müəyyən edir. Sözügedən konvensiyanın 38-ci maddəsi beynəlxalq humanitar

hüquqa həsr olunmuşdur. Həmin maddəyə əsasən:

1. İştirakçı dövlətlər silahlı münaqişələr zamanı onlara tətbiq edilən və uşaqlara aidiyyəti olan beynəlxalq humanitar hüquq normalarına hörmət bəsləməyi və onlara əməl olunmasını təmin etməyi öhdələrinə götürürlər

2. İştirakçı dövlətlər 15 yaşına çatmayan şəxslərin hərbi əməliyyatlarda birbaşa iştirak etmə – məsini təmin etmək üçün bütün mümkün tədbirləri görürlər

3. İştirakçı dövlətlər 15 yaşına çatmayan hər hansı şəxsi öz silahlı qüvvələrində xidmətə çağırmaqdan çəkinirlər. İştirakçı dövlətlər 15 yaşına çatmış, lakin 18 yaşı hələ tamamilə olmamış şəxslərin orduya cəlb edilməsi zamanı daha yaşlı şəxslərə üstünlük verməyə çalışırlar

4. Silahlı münaqişələr zamanı mülki əhalinin müdafiəsi ilə bağlı beynəlxalq humanitar hüquq üzrə öz öhdəliklərinə uyğun olaraq iştirakçı dövlətlər silahlı münaqişənin toxunduğu uşaqların müdafiəsini və onlara baxılmasını təmin etmək üçün bütün mümkün tədbirləri görürlər

Uşaq hüquqları sahəsində xüsusi əhəmiyyət kəsb edən sənədlərdən biri də, 1990-cı ildə qəbul edilmiş “Uşaqların hüquqları və rifahı haqqında” Afrika Xartiyasıdır. Bu Xartiya, “Uşaq hüquqları haqqında” Konvensiyadan sonra, uşaqların sosial, mülki, siyasi, iqtisadi, sağlamlıq və mədəni hüquqlarının tam spektrini tanımaq və qorumaq üçün yeganə hökumətlərarası müqavilə kimi məşhurdur. Afrika Birliyinin demək olar ki, bütün dövlətləri tərəfindən ratifikasiya edilmişdir. Xartiyanın 22-ci maddəsi uşaqların silahlı münaqişədə istifadəsi, onların əsgər kimi işə cəlb edilməsi və müharibədə

bilavasitə iştirakı məsələlərinə birbaşa olaraq toxunur.

BMT Baş Məclisi 2000-ci il yanvarın 26-da Uşaq hüquqları haqqında Konvensiyaya “Uşaqların silahlı münaqişələrə cəlb edilməsinə dair” Fakultativ Protokol daxil etmişdir. Eyni zamanda, 1998-ci ildən etibarən BMT Baş Katibinin uşaqlar və silahlı münaqişələr üzrə ilk xüsusi nümayəndəsi öz işinə başlamış və BMT Təhlükəsizlik Şurası bu məsələ ilə bağlı ilk açıq müzakirələrini keçirmişdir.

Azərbaycanda silahlı münaqişələrin qurbanı olmuş uşaqlar və onların müdafiəsi

Qeyd etmək lazımdır ki, bugünədək Azərbaycan Respublikasında silahlı münaqişələr dövründə uşaqların müdafiəsini tənzim edən xüsusi qanunvericilik aktı qəbul edilməmişdir. Respublikamızda uşaqların sosial və hüquqi müdafiəsi ilə bağlı məsələlər Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və bir sıra qanunverici və normativ-hüquqi aktlarla tənzimlənir. Bu sahədə əsas normativ sənəd 1998-ci il mayın 19-da qəbul edilmiş “Uşaq hüquqları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunudur. Həmin Qanunun 4-cü fəslə əlavə edilmiş şəraitə düşmüş uşaqların müdafiəsi ilə əlaqədardır. Azərbaycan Respublikasının hərbi münaqişələrə cəlb edildiyi ərazilərdə uşaqların beynəlxalq hüquq normalarına uyğun müdafiəsini təmin etməsi, döyüş əməliyyatları zonasında olan uşaqların təhlükəsiz yerlərə köçürülməsi, onların həyat və sağlamlığının mühafizəsi üçün bütün mümkün imkanlardan istifadə etmək vəzifəsi, 15 yaşına çatmamış uşaqların hərbi əməliyyatlarda iştirakının birbaşa qadağan

edilməsi, uşaqların hərbi-təhsil müəssisələrinə cəlb edilməsi ilə əlaqədar müddəalar 37-ci maddənin əsas tərkib hissəsidir.

Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasında olan materiallar sübut edir ki, erməni tərəfi "Müharibə qurbanlarının müdafiəsinə dair" 1949-cu il tarixli Cenevrə Konvensiyalarını, onların insan haqları ilə əlaqədar tələblərini kobud surətdə pozur, Azərbaycan vətəndaşlarına qarşı məqsədli soyqırımı siyasəti yeridir. Uşaqlar da daxil olmaqla, dinc əhalinin kütləvi şəkildə qırılması, girov götürülməsi, dözülməz işgəncələrə məruz qoyulması, heysiyyətlərinin tapdanması, şantaj, hədə-qorxu, alver obyektinə çevrilməsi qeyd olunanlara əyani bir sübutdur [11].

1992-ci ildə Xocavənd rayonunun işğalı zamanı ermənilər Qarabağlı kəndindən girov götürdükləri 117 nəfər dinc sakini Xankəndinə apararkən yolda onların 76 nəfərini güllələmiş, onlardan 20 nəfəri 10-12 yaşına qədər uşaq olmuşdur.

Erməni vandalizminin ən bariz nümunələrindən olan və təəssüf ki, bütün dünyanın göz yumduğu Xocalı soyqırımı zamanı erməni və rus yaraqlılarının qətlə yetirdikləri 613 nəfər Xocalı sakinin 63 nəfərini azyaşlı uşaqlar təşkil edirdi. 487 nəfər şikəst edilmiş əhalidən isə 76-sı uşaq idi. Xocalı faciəsi nəticəsində 25 uşaq hər iki valideynini, 130 uşaq isə bir valideynini itirmişdir.

Ölkəmizdə hal-hazırda kövrək qruplara aid olan uşaq təbəqəsi var ki, onlar Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzünün qurbanları olan qaçqın və məcburi köçkün uşaqlardır. Çadır şəhərciklərində və kompakt yaşayış məskənlərində uşaq hüquqları haqqında bütün qanunvericilik aktlarının təcridbədə həyata keçirilməsi və reallaşdırılması

üçün zəruri olan şərtlərdən məhrum olmuş uşaqların bütöv bir nəsli yetişmişdir. Respublikanın işğal olunmuş rayonlarında yüz mindən artıq uşağın təhsil aldığı 616 məktəb dağıdılmışdır. Ümumilikdə münafişə dövründə 53 uşaq itkin düşmüş, 18 uşaq isə bu günədək Ermənistanda əsirlikdədir [12].

Təəssüf ki, ölkəmizdə azyaşlıların müharibə qurbanlarına çevrilməsi hələ də davam edir. Bunun ən bariz nümunəsi 2017-ci ildə 2 yaşlı körpənin ermənilər tərəfindən qətlə yetirilməsi faktıdır. 2017-ci il iyulun 4-də saat 20:40 radələrində Ermənistan Silahlı Qüvvələri tərəfindən Füzuli rayonunun Alxanlı qəsəbəsi 82 və 120 millimetrlik minaatanlardan və dəzgahlı qumbaraatanlardan atəşə tutulmuşdur. Ermənistan tərəfinin bu təxribatı nəticəsində 14 aylıq Zəhra Quliyeva Quliyeva qətlə yetirilmişdir.

Nəticə

Müasir dövrdə demokratiya, hüquqi dövlət və insan hüquqları ideyalarının inkişafına, müharibə qanunları və adətləri ilə bağlı bir sıra mühüm beynəlxalq sənədlərin qəbul edilməsinə baxmayaraq, statistikalar onu göstərir ki, dövlətlərarası və beynəlxalq xarakterli müxtəlif silahlı münaqişələr və onların acı nəticələri hələ də bəşəriyyəti narahat edən ciddi problemlərdən biri olaraq qalır və bütün dünyada silahlı münaqişələrlə əlaqədar olaraq uşaqların ölümü baş verməkdə davam edir. Araşdırmalara əsasən, münaqişələr nəticəsində orta hesabla, döyüşçülərdən beş dəfə daha çox uşaq öldürülür [7].

“Uşaqların Xilasını” təşkilatı tərəfindən edilən yeni təhlillərə əsasən, son illərdə münaqişədən zərər çəkən və uşaqlar üçün ən

pis hesab olunan 10 ölkə aşağıdakı şəkildə müəyyən olunmuşdur (əlifba sırası ilə):

- 1) Əfqanıstan
- 2) Mərkəzi Afrika Respublikası
- 3) Konqo Demokratik Respublikası
- 4) İraq
- 5) Mali
- 6) Nigeriya
- 7) Somali
- 8) Cənubi Sudan
- 9) Suriya
- 10) Yəmən

Təəssüf doğuran fakt isə odur ki, BMT tərəfindən silahlı münaqişələr dövründə uşaqların hüquqlarının pozulması ilə bağlı məlumatlar toplamağa başlandıqdan sonrakı statistika göstərir ki, 2018-ci ildə silahlı qarşılıqlı öldürülən və ya şikəst olan uşaqların sayı ən yüksək həddə çatmışdır. Ümumilikdə, bu məsələ ilə əlaqədar, 2018-ci ildə 20 münaqişə vəziyyətində 24 mindən çox pozuntu qeydə alınmışdır. Digər qanun pozuntularının sayı azalmış və ya nisbətən sabit qalmış olsa da, 12 mindən çox uşaq öldürülmüş və ya şikəst edilmişdir.

Bu gün münaqişə qurbanı olan uşaqların üzləşdiyi böhranın üç əsas səbəbini göstərmək olar:

– Dövlətlər və silahlı qeyri-dövlət subyektləri öz davranışlarında standartlara əməl etmə bilmirlər, müttəfiqləri və digər aidiyyəti şəxsləri bu barədə təkid etmək istəmirlər;

– Dövlətlər qanun pozuntularını törədənləri cinayət məsuliyyətdə cəlb etmək üçün yetərli tədbirləri görürmülər;

– Münaqişə qurbanları olan uşaqları qorumaq və onların sağalmasına dəstək olmaq üçün kifayət qədər vəsait ayrılır.

– Göstərilənlərə əsasən, deyə bilərik ki, dövlətdaxili və beynəlxalq səviyyədə insan hüquqlarının müdafiəsi mexanizmlərinin reallaşdırılması, bu sahədə mövcud mexanizmlərin təkmilləşdirilməsi və səmərəliliyinin artırılması, habelə yeni səmərəli mexanizmlərin tətbiqi, beynəlxalq humanitar hüquq normalarının pozulmasına görə məsuliyyət tədbirlərinin daha da gücləndirilməsi, münaqişə qurbanlarının qorunmasında və reabilitasiya olunmasında müvafiq qurumlar tərəfindən vəsaitlərin ayrılması silahlı münaqişə dövründə insan hüquqlarını, xüsusilə də uşaq hüquqlarının müdafiəsi probleminin həllində müsbət rol oynaya bilər.

İstifadə edilmiş mənbələr:

1. “Müharibə zamanı mülki şəxslərin müdafiəsi haqqında” Cenevrə Konvensiyası, 1949.
2. “Uşaq hüquqları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu, Bakı, Qanun, 1998.
3. Uşaq hüquqları haqqında Konvensiya, 1989.
4. Сингер С. Защита детей в условиях вооруженных конфликтов. Дети и война. Сборник статей. М.: МККК, 1995, с. 29.
5. Действующее международное право. Т.2. М.: Московского независимого института международного права, 1997, с. 779.
6. 1946-2006 Sixty Years for Children, UNICEF publications, 2006, p. 40.
7. Stop the war on children Report, Save the Children publications, 2019.
8. <http://www.anl.az/down/meqale/xalqcebhesi/2015/avqust/450536.htm>
9. <http://huquq.org.az/az/publication/implementation-of-international-law-norms-to-national-legislation-on-protection-of-the-rights-of-women-and-children-during-armed-conflicts/>
10. <http://www.humanium.org/en/childrens-rights-history/>
11. <http://supremecourt.gov.az/static/view/182>.
12. <http://www.mfa.gov.az/content/112>.

МЕЖДУНАРОДНАЯ ПРАВОВАЯ ЗАЩИТА ДЕТЕЙ В ВООРУЖЕННЫХ КОНФЛИКТАХ

Мехрализде Фариде Иса кызы,
Национальная Академия Наук Азербайджана
Институт права и прав человека
научный сотрудник отдела Международного Права.
e-mail: faridamzade@gmail.com

Защита детей в вооруженных конфликтах всегда занимала важное место в международной политической повестке дня. В этой статье обсуждалось большинство соответствующих документов о международно-правовых основах защиты детей в вооруженных конфликтах. В первой части статьи рассматривается положение детей в вооруженных конфликтах со ссылкой на «шесть серьезных нарушений», определенных Советом Безопасности ООН. Во второй главе анализируется защита, предоставляемая международным гуманитарным правом и международным правом прав человека. В третьей главе рассказывается о жертвах нагорно-карабахского конфликта, и в конце анализ заканчивается существующими проблемами и рядом рекомендаций.

Ключевые слова: *вооруженные конфликты, права ребенка, Женевская конвенция, международное гуманитарное право, война, жертвы, защита детей.*

THE INTERNATIONAL LEGAL PROTECTION OF CHILDREN IN ARMED CONFLICTS

Mehralizada Farida Isa,
Azerbaijan National Academy of Sciences
Institute on Law and Human Rights
Researcher of “International Law Department”.
e-mail: faridamzade@gmail.com

The protection of children in armed conflict has always been high on the international political agenda. In this article, most of the relevant documents about the international legal framework for the protection of children in armed conflict was discussed. The first part of the article reviews the position of children in armed conflict by reference to the “six grave violations as” identified by the UN Security Council. The second chapter analyses the protection offered by international humanitarian law and international human rights law. The third chapter highlights victims of Nagorno-Karabakh conflict and in the end, the analysis concludes with existing problems and a number of recommendations.

Key words: *armed conflicts, children rights, Geneva Convention, international humanitarian law, war, victim, child protection*

